

PREVENTIEAKKOORD
JEUGD
OEGSTGEEST

TERUGBLIK 2019-2022

WOORD VOORAF

Beste Lezer,

Het preventieakkoord Jeugd bestaat inmiddels vier jaar in Oegstgeest. Het is mooi om te zien hoeveel er binnen Oegstgeest de afgelopen jaren is gebeurd in het kader van jeugdpreventie. Tegelijkertijd waren het uitdagende jaren. Gezinnen in Oegstgeest zijn de afgelopen jaren extra geraakt door de coronacrisis. Ouders hebben zich tijdens de pandemie op creatieve manieren moeten inzetten om kinderen een veilige en gezonde jeugd te bieden. Lockdowns, ziekte, thuiswerken en het wegvallen van het netwerk hebben de situatie extra uitdagend gemaakt. Ik heb grote waardering voor de vele partners in Oegstgeest die zich in deze periode extra hebben ingezet om kwetsbare gezinnen te ondersteunen.

Er is geen pasklare route voor gezond en goed opgroeien. Alle mensen en situaties zijn uniek en daarvoor is maatwerk nodig. Gezond en goed opgroeien betekent dan ook dat ouders, het onderwijs en maatschappelijke organisaties met elkaar samenwerken en ondersteunend zijn bij de keuzes die jeugdigen uiteindelijk zelf moeten maken. Het preventieakkoord Jeugd draagt juist

hieraan bij. Het preventieakkoord is gericht op het ondersteunen, verbinden en zichtbaar maken van het aanbod in Oegstgeest en de samenwerking onderling te versterken. Met professionals kijken we samen waar het huidige aanbod nog tekortschiet en gaan we op zoek naar betekenisvolle en effectieve ondersteuning. In dit verslag kijken we terug op de afgelopen vier jaar. Tegelijkertijd zijn we reeds van start gegaan met de realisatie van een nieuw werkprogramma voor de komende vier jaar. Ik ben namelijk van oordeel dat we blijvend in preventie moeten investeren, hetgeen op termijn ook daadwerkelijk kan leiden tot de inzet van minder gespecialiseerde jeugdhulp. Investeren in de jeugd is daarom belangrijker dan ooit.

Ik wil mijn dank uitspreken naar de mensen die betrokken zijn bij het preventieakkoord Oegstgeest. Door hun inzet en betrokkenheid realiseren we ons doel, namelijk een sterke en gezonde basis voor alle kinderen in Oegstgeest.

T.I.M. van Tongeren
Wethouder Sociaal domein

SAMENVATTING 2019-2022

PREVENTIEAKKOORD
JEUGD
OEGSTGEEST

In de zomer van 2018 hebben we met 38 organisaties, scholen en jeugdzorgpartners het preventieakkoord Jeugd ondertekend. Door verschillende projecten hebben we binnen drie actielijnen gewerkt aan een aantal uitdagingen binnen Oegstgeest.

In deze infographic vindt u terug wat de uitdagingen zijn, en op welke projecten we hebben ingezet. In het verslag leest u de onderbouwing.

DRIE ACTIELIJNEN

STERKE BASIS

- Ouders inc.
- Weerbaarheidstrainingen
- Steunouders
- Okidoo
- Chillkracht

VROEGTIJDIGE SIGNALERING

- Campagne over opgroei en opvoedthema's
- 18 maanden huisbezoek
- POH jeugd
- Ondersteuning bij echtscheiding
- Aanpak eenzaamheid
- Aanpak alcohol en drugs
- Leerlingvolgsysteem Hart en Ziel

KUNDIGE PROFESSIONALS

- Werkgroep ontwikkelingsvoorsprong
- Scholingsprogramma Jeugdpreventie

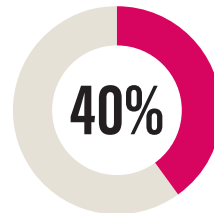
BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN BINNEN OEGSTGEEST

LOKAAL SAMENWERKEN

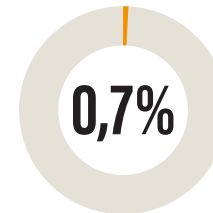
Verbeteren van samenwerking tussen instanties en professionals.

STRESS ONDER JEUGDIGEN

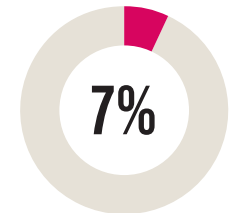
Stress onder jeugdigen wordt vaak signaleerd als prestatiedruk door professionals.

ECHTSCHIEDING

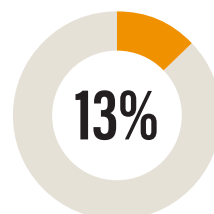
Dit is een kleine groep die veel gebruik maakt van jeugdzorg.

EENZAAMHEID

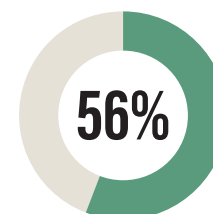
Eenzaamheid staat vaak in relatie tot andere problematiek.

WEERBAARHEID

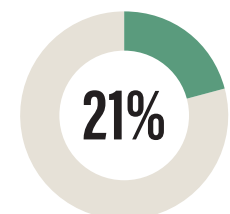

Onvoldoende weerbaar in Oegstgeest. Gezinnen die moeite hebben met rondkomen zijn vaker onvoldoende weerbaar.

ALCOHOL EN DRUGS

De houding van ouders tegenover het alcoholgebruik van jongeren is vaker positief of neutraal.

Percentage jongeren in de tweede en vierde klas van de middelbare school dat recent alcohol heeft gedronken.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	6		
Coronacrisis	6		
Terugkijken en aan de slag met het vervolg	7		
2. VIER JAAR PREVENTIEAKKOORD	9		
De doelstellingen	9		
Betrokkenen en rolverdeling	10		
3. HOE STAAT HET MET DE JEUGD IN OEGSTGEEST	12		
4. WAT IS HET RESULTAAT?	17		
Financiering	17		
4.1 Sterke basis	17		
Ouders Inc.	18		
Weerbaarheidstrainingen	18		
Steunouders/Buurtgezinnen	18		
Okidoo	19		
		Chillkracht	19
		4.2 Vroegtijdige signalering	21
		Campagne over opvoed- en opgroei-thema's	21
		18 maanden huisbezoek	22
		POH-jeugd	23
		Ondersteuning bij echtscheiding	23
		Aanpak eenzaamheid	23
		Aanpak alcohol 0-100 jaar	24
		Leerlingvolgsysteem Hart & Ziel	25
		Landelijk programma Kansrijke Start	26
		4.3 Kundige professionals.	26
		Werkgroep 'Ontwikkelingsvoorsprongen'	27
		Scholingsprogramma jeugdpreventie	27
		5. SLOTWOORD	29

**“INVESTEREN
IN DE JEUGD
MAAKT OP TERMIJN
EEN GEZONDER
OEGSTGEEST.”**

1. INLEIDING

Op 12 november 2019, nu vier jaar geleden, werd in Oegstgeest het lokale Preventieakkoord Jeugd¹ ondertekend. Achtendertig partijen committeerden zich, samen met de gemeente, om zich in te zetten voor het veilig en gezond opgroeien van de jeugd van Oegstgeest. Het landelijke preventieakkoord is hiervoor als voorbeeld genomen. Het belangrijkste doel in het landelijk preventieakkoord is: 'Een gezonder Nederland'.² In Oegstgeest is ervoor gekozen om de jeugd zijn eigen preventieakkoord te geven. Waarbij vooral een goede start van het leven voor kinderen centraal staat. Investeren in de jeugd maakt op termijn een gezonder Oegstgeest.

CORONACRISIS

De afgelopen vier jaar zagen we dat velen zich inzetten voor jeugdigen en gezinnen in Oegstgeest. Ondanks het feit dat het een bijzondere en vooral roerige tijd is geweest: de coronacrisis heeft gemaakt dat iedereen zich moest aanpassen aan een nieuwe realiteit. De kwetsbaarste gezinnen worden in dergelijke situaties altijd het

hardst geraakt, wat het preventieakkoord extra relevant maakt.

Vanuit de gemeente Oegstgeest is er een bijzondere waardering voor iedereen die zich heeft ingezet om

1. Voor meer informatie: [Preventieakkoord Jeugd | Gemeente Oegstgeest - Gemeente Oegstgeest](#)
2. Uit: [Maatregelen Nationaal Preventieakkoord | Gezondheid en preventie | Rijksoverheid.nl](#)

in deze uitdagende tijd te zorgen dat de jeugd van Oegstgeest zich veilig en gezond kan ontwikkelen. Dit geldt natuurlijk in de eerste plaats voor ouders, maar ook voor alle professionals die zich hebben ingespannen om op creatieve manieren hun zorg en ondersteuning toch door te laten lopen.

*“Het aantal jongeren
dat zich eenzaam voelt,
gepest wordt of zelfs
suïcidale gedachten heeft,
neemt toe.”*

De coronacrisis heeft extra uitdagingen opgeworpen. Hoewel het nu lijkt alsof we corona achter ons hebben gelaten, is nog onduidelijk wat op lange termijn de gevolgen zullen zijn. Zo weten we nog niet goed wat de gevolgen zijn voor jonge kinderen van het opgroeien in een lockdown. Mensen hebben intieme relaties en een verzadigd netwerk nodig om zich niet eenzaam te voelen. We weten bijvoorbeeld dat sociale contacten van jongeren minder

intensief zijn geworden en dat online contacten toenemen³. Het aantal jongeren dat zich eenzaam voelt, gepest wordt of zelfs suïcidale gedachten heeft, neemt toe⁴. Belangrijk is dat eenzaamheid negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid, vergelijkbaar met obesitas en roken⁵.

TERUGKIJKEN EN AAN DE SLAG MET HET VERVOLG

In dit overzicht kijken we terug op de afgelopen vier jaar. U vindt een weergave van de ontwikkelingen vanuit het preventieakkoord en u leest over de activiteiten en resultaten op basis van het Actieprogramma over de jaren 2019-2022.

We kijken ook vooruit. Het college van Oegstgeest heeft zich nadrukkelijk uitgesproken over een vervolg op het huidige preventieakkoord. Hoe gaan we kinderen de kansrijke start geven die zij verdienen, waarin zij kunnen leren van de netwerken van de volwassenen in hun omgeving? Hoe kunnen zij beschermd worden als het mis gaat? En hoe reiken we professionals de handvaten en kennis die zij nodig hebben? Vragen die zowel in dit overzicht als in het nieuwe preventieakkoord centraal zullen staan.

Heeft u vragen of suggesties? Laat het ons weten!

-
3. Uit: Jongeren in tijden van corona | RIVM
 4. Uit: GGD Hollands Midden (eengezonderhollandsmidden.nl)
 5. Uit: Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., & Layton, J. B. (2010). Social relationships and mortality risk: a meta-analytic review. *PLoS medicine*, 7(7), e1000316.

**“1 OP DE 10 JEUGDIGEN
MAAKT GEBRUIK VAN
EEN VORM VAN
JEUGDHULP OF
ONDERSTEUNING.”**

2. VIER JAAR PREVENTIE-AKKOORD

Gezond en veilig opgroeien is voor veel jeugdigen in Oegstgeest een vanzelfsprekendheid. Tegelijkertijd zien we dat 1 op de 10 jeugdigen gebruik maakt van een vorm van jeugdhulp of ondersteuning⁶. Het komt nog steeds voor dat problemen pas laat gesignaleerd worden of dat passende (vroeg) ondersteuning ontbreekt, mede door lange wachtlijsten in de jeugdzorg en een aanbod dat niet altijd op wat het kind of het gezin nodig heeft. Daarom focust de gemeente Oegstgeest in samenwerking met betrokken partners op vroegsignalering en preventie. We gaan daarbij uit van hetgeen er al is en vullen aan of versterken waar nodig.

De aftrap voor het huidige Preventieakkoord Jeugd begon reeds in 2018. Vanuit verschillende organisaties en de gemeente was er behoefte om de samenwerking onderling te verbeteren en preventie duidelijker op de agenda te houden en verder uit te diepen. Wat wordt er onder preventie verstaan? Wat gebeurt er al op het gebied van preventie? Welke belangrijke uitdagingen zijn er

voor de jeugd in Oegstgeest en waar liggen kansen voor verbetering? Vele organisaties, ouders en jeugdigen hebben destijds meegedacht over de wijze waarop dit zou kunnen verbeteren.

Ons preventief jeugdbeleid is dan ook in eerste instantie ontwikkeld zodat alle kinderen in Oegstgeest zich op een gezonde manier kunnen ontwikkelen in een veilige omgeving. Elk gezin heeft wel eens problemen. Deze moeten voor het gezin met ondersteuning van het netwerk wel hanteerbaar zijn. In dat geval is het natuurlijk altijd goed voor het kind om te leren van het oplossingsvermogen en de veerkracht van zijn ouders. Toch is er soms sprake van (beginnende) problemen die niet meer goed te dragen zijn. Het is dan essentieel om in een vroeg stadium in te grijpen om complexe problemen te voorkomen. Tijdens verschillende bijeenkomsten stonden in het bijzonder twee vragen centraal:

- Het vraagstuk grip, overzicht en inzicht krijgen en houden: welke voorzieningen worden ingezet en matchen deze met de vraag van inwoners? Er gebeurde al veel in Oegstgeest op het gebied van jeugdpreventie. Toch was er meer samenhang nodig. Samenwerken en verbinding was een focuspunt.

- Daarnaast was er de behoefte om met partners het begrip preventie meer uit te diepen en het besef te versterken dat partners, gemeente en organisaties gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor preventie. Een cultuuromslag was nodig op het onderwerp preventie. Preventie is een lokale opgave, maar het uitvoeren van lokaal preventiebeleid en de monitoring daarvan was voor de gemeente ook een regionale opdracht. Vanuit het principe dat de kosten voor jeugdhulp regionaal worden gedeeld, lag er voor de gemeenten de opdracht om de kosten voor jeugdhulp te beteugelen door meer gerichte inzet op preventie.

DE DOELSTELLINGEN

De verschillende voorbereidende sessies hebben uiteindelijk geleid tot draagvlak vanuit de verschillende organisaties om het volgende te bereiken:

1. We dragen bij aan een sterke basis; we bevorderen vaardigheden en veerkracht bij ouders en jeugdigen. We zetten ons in voor een stevige pedagogische basis, waarin het hebben

6. Uit: Benchmark jeugdhulp: Jeugdhulp - VMBO | Jeugdmonitor (cbs.nl) op 2 maart 2023.

van vragen of zorgen 'normaal' is en ouders en jeugdigen elkaar onderling steunen. Ook zorgen we voor een stevig netwerk van basisvoorzieningen waardoor vragen snel worden gesignaleerd en zo de juiste ondersteuning in gang kan worden gezet.

2. We zorgen voor de beschikbaarheid van vroegtijdige ondersteuning zodat jeugdigen en ouders met vragen zo vroeg mogelijk passende

ondersteuning krijgen. We zorgen voor de beschikbaarheid van laagdrempelige en passende hulp en spelen daarbij in op actuele thema's in Oegstgeest.

3. We zorgen voor kundige professionals die goed samenwerken zodat ouders en jeugdigen die dat nodig hebben snel, vanuit integrale samenwerking de juiste hulp krijgen. We faciliteren professionals zodat ze goed

samen kunnen werken en we zorgen voor deskundigheidsbevordering op inhoudelijke thema's.

Bovenstaande doelstellingen vormden de ontwikkellijnen waarlangs de verschillende acties in de afgelopen jaren zijn uitgewerkt.

BETROKKENEN EN ROLVERDELING

Eind 2019 hebben 27 partijen zich officieel aangesloten bij het Preventieakkoord Jeugd. Begin 2020 heeft ook de Raad van Kerken zich aangesloten. Daarnaast zijn bij de uitvoering van specifieke acties vanuit het akkoord ook andere partners nauw betrokken. De gemeente Oegstgeest heeft binnen de activiteiten van het Preventieakkoord Jeugd de rol van aanjager en facilitator. De betrokken partners vanuit de zorg, het onderwijs, vrijwilligersorganisaties, sport, cultuur en veiligheid leveren hun inzet en expertise op specifieke acties die vanuit het akkoord worden ingezet.

**“IN OEGSTGEEST
LIGT HET GEBRUIK
VAN DE JEUGDZORG IETS
HOGER DAN JE
ZOU VERWACHTEN.”**

3. HOE STAAT HET MET DE JEUGD IN OEGSTGEEST

In 2018 is in samenwerking met het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) is voor de start van het preventief Jeugdakkoord kwantitatief onderzoek gedaan de jeugd van Oegstgeest. Tijdens de bijeenkomst in 2022 hebben we dezelfde onderwerpen behandeld omdat deze nog steeds relevant zijn. De dataset vanuit 2022 komt van de GGD en verschilt van de eerder gebruikte dataset van het NJI. Wij hebben zo goed mogelijk een vergelijking geprobeerd te maken. Tegelijkertijd wordt vanuit de GGD aangegeven dat de cijfers geen causale correlatie kunnen aantonen tussen de preventieve investeringen en de effecten die het heeft op de samenleving. De data geeft een beeld van een veranderende samenleving.

Dit maakt het natuurlijk moeilijk om te meten of de investeringen die we doen rendabel zijn of dat het effect ervan maakt dat er sprake is van een kostenbesparing. In theorie zou dit over een lange tijd gemeten moeten worden, en dan nog is het ingewikkeld om een causaal verband aan te tonen.

Wat we wel weten is dat landen die investeren in preventie bijvoorbeeld minder kosten hebben aan zware zorg of criminaliteit⁷. Daarnaast geeft het onderzoek Potentie van Preventie van het NJI aan dat *“In Nederland is vooral onderzoek gedaan naar de effectiviteit van preventieve interventies. Daar staat tegenover dat de preventieve activiteiten vaak weinig intensief en goedkoop zijn en een groot bereik hebben”*.⁸ In Oegstgeest letten we erop om zo veel mogelijk interventies in te zetten waarvan het effect bewezen is, of proberen we een traject in te gaan om de effectiviteit van een interventie aan te tonen.

Het Preventieakkoord jeugd en de evaluatie zijn geschreven in nauwe samenwerking met de professionals van Oegstgeest. Zo zijn er bijeenkomsten geweest voor alle professionals uit Oegstgeest, zijn er gesprekken en evaluaties geweest met individuele organisaties en zijn jaarplannen bekeken om te zien wat organisaties met de investeringen gedaan hebben.

Oegstgeest was toen, en blijft nog steeds een welvarende gemeente, met weinig werkloosheid, weinig bijstandsuitkeringen en een hoog gemiddeld inkomen. Opvallend is dat in Oegstgeest het gebruik van de jeugdzorg stabiel iets hoger ligt dan je zou verwachten in een welvarende gemeente.

In samenwerking met professionals binnen Oegstgeest, is er naar aanleiding van de verzamelde data een top vijf van onderwerpen opgesteld. Professionals zijn met elkaar in gesprek gegaan over hun visie op de problematiek en hoe deze voorkomen, dan wel opgelost kan worden.

1. Lokaal samenwerken

De afgelopen jaren heeft de focus gelegen op verbetering van de samenwerking. Doel was om intensiever samen te werken om beginnende problemen bij ouders en kinderen vroeg te signaleren en op te pakken. Op tijd te verwijzen naar de juiste professional en zowel je collega-professional als de cliënt van de juiste informatie te voorzien. Bij ouders die veel weerstand ervaren blijft de uitdaging liggen bij het vraagstuk: Wanneer is het goed genoeg?

Kan ik het gezin zo loslaten of moet ik hier vanuit mijn professionele visie wat mee? En zo ja, wie schakel ik dan in.

7. Uit: Alesina, A. & Glaeser, E. *Fighting Poverty in the US and Europe: A World of Difference* (Oxford, 2004; online edn, Oxford Academic, 20 Apr. 2005)

8. Uit: *Potentie van preventie* | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

Lokaal samenwerken is niet goed meetbaar te maken. Wel is er tijdens de bijeenkomst positieve gezondheid door huisartsen en jeugdprofessionals gesproken over het verbeteren van de samenwerking. Samenwerking is daarnaast een onderwerp dat nagenoeg altijd terugkomt op bijeenkomsten en in gesprek met partners.

Over de jaren hebben er activiteiten binnen en buiten het CJG plaatsgevonden om de lokale samenwerking te bevorderen. De doorloop binnen de jeugdgezondheidszorg en het jeugdteam is soms wat hoog. Waardoor het belangrijk is om regelmatig een bijeenkomst te hebben. Zo blijft iedereen op de hoogte van wie er binnen het CJG werkt en naar welke persoon binnen het CJG doorgespeeld kan worden. De CJG pedagoog heeft actie ondernomen om haar contacten met scholen aan te halen. Zij heeft zo nodig een email gestuurd om zich opnieuw voor te stellen en eventueel het contact aan te halen. De CJG coördinator heeft op de Joris de Witte school bij de Informatiemarkt gestaan met een informatiekraam over het CJG.

2. Complexe echtscheidingen

Complexe echtscheidingen kunnen veel schade toebrengen aan de ontwikkeling van kinderen. Vaak is er tijdens een complexe echtscheiding

sprake van een gezinssysteem dat moeite heeft met verwerken en verandering⁹. Voor professionals kan dit ingewikkeld zijn. Omdat het systeem van omstanders vraagt om partij te kiezen voor een van de ouders. Het is aan de professional om het belang van het kind centraal te zetten. Daarnaast wordt er gewerkt met de ouders zodat zij weer ruimte krijgen om te kunnen zorgen voor de (emotionele) behoeften van het kind, zonder dat ze overlopen in hun eigen emoties.

Het aantal scheidingen binnen de gemeente Oegstgeest is sinds 2019 met 0,5% gestegen naar 0.7% in 2021¹⁰. Er is geen cijfer bekend over het aantal complexe echtscheidingen (wat we voorheen vechtscheidingen noemden). Wel weten we vanuit de richtlijnen jeugdhulp¹¹ dat ongeveer 15 tot 20% hiervan uitmond in een complexe echtscheiding. Dit zijn relatief weinig gezinnen die veel ondersteuning nodig hebben van professionals uit de jeugdzorg. Bij het jeugdteam wordt ongeveer de helft van de gezinnen aangemeld met een hulpvraag die te maken heeft met echtscheiding. Twee punten zijn hierbij belangrijk om te noemen:

- Trauma en anders psychische problematiek kan een grote invloed hebben op het ontstaan van een complexe echtscheiding.

- Kinderen die te maken krijgen met vechtscheidingen hebben een groot risico om slachtoffer te worden van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een netwerk dat (psychisch, emotioneel en fysiek) geweld niet toestaat is een belangrijke factor in de bescherming van het kind.¹²

3. Prestatieverwachtingen

In de gesprekken met de partners werd geconstateerd dat er vaak sprake lijkt te zijn van prestatiedruk binnen Oegstgeest. Te hoge prestatieverwachtingen hebben een negatief effect op de ontwikkeling van kinderen. Drie oplossingen zijn aangedragen: Namelijk het oplossend vermogen van gezinnen versterken, dat mensen zelfredzaam

9. Uit: Complexe scheidingen - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

10. Uit: Kwetsbaren - Echtscheidingen met kinderen - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)

11. Uit: Complexe scheidingen - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

12. Uit: Complexe scheidingen - Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

worden en dat de leefomgeving, of de context waarin kinderen opgroeien, wordt versterkt. Het is belangrijk dat de verwachtingen van ouders passen bij de mogelijkheden van hun kind. Het kind wordt ondersteund bij zijn leerproces en leert dat zijn eigenwaarde niet afhangt van prestaties. Hiervoor is het nodig dat ouders op hun eigen gedrag en verwachtingen kunnen reflecteren. De verwachting is dat ouders die dit het meest nodig hebben, moeilijker te bereiken zijn.

Om enigszins te duiden is voor nu gebruik gemaakt van de cijfers van stress. De algemene aanname lijkt te zijn dat ouders binnen Oegstgeest veel druk neerleggen bij hun kinderen. Dit kan stress veroorzaken en problemen op school. Het stress niveau bij de jeugd van Oegstgeest ligt met 40% onder het regionale gemiddelde van 43%. Het stress-niveau ligt het hoogste bij de 4e klassen van het VWO. School, huiswerk en andere verplichtingen worden aangewezen als belangrijkste factoren die stress veroorzaken bij jongeren¹³. In vergelijking tot 2019 is het aantal jongeren dat stress ervaart gedaald van 48% naar 40%.

4. Eenzaamheid en verwaarlozing

Vanuit een eerste signalering dragen professionals eenzaamheid aan als onderwerp om mee te nemen

in het preventieakkoord. Doel was om door middel van dataverzameling en signalering meer zicht te krijgen op de omvang van het probleem. Om vervolgens in samenwerking met de doelgroep een effectieve interventie in te zetten.

Hoewel het aantal jongeren dat eenzaam is in Oegstgeest (7%) wat onder het regionale gemiddelde (9%) ligt, is het toch een belangrijk onderwerp. Dit omdat jongeren die eenzaam zijn onevenredig vaak last hebben van andere lichamelijke en psychische klachten.¹⁴

Jongeren die zich eenzaam voelen hebben bijvoorbeeld acht keer zo vaak een beperking of aandoening. Zij zijn drie keer zo vaak jonge mantelzorger. Zij zijn zij vaker ongelukkig en hebben vaker last van slaapproblemen. Zij hebben zeven keer zo vaak last van suïcide gedachten. Jongeren die zich eenzaam voelen worden vijf keer zo vaak regelmatig gepest. Suïcide problematiek, net als problematiek rondom pesten ligt in Oegstgeest hoger dan het landelijke gemiddelde. Opvallend is dat van het aantal jongeren dat zich eenzaam voelt, ongeveer 29% onvoldoende weerbaar is. Tot slot is het belangrijk om te noemen dat eenzame jongeren vaak te maken hebben met huiselijk geweld. Het aantal zaken huiselijk geweld ligt in

Oegstgeest onder het regionale gemiddelde.¹⁵ In totaal zijn er in Oegstgeest 16 meldingen voor kindermishandeling en huiselijk geweld per 1000 huishoudens met kinderen geweest. Dit is een stuk lager dan het regionale gemiddelde van 37 meldingen per 1000 huishoudens. In Oegstgeest komt dat neer op een totaal van 49 meldingen.

5. Weerbaarheid

Problemen bij kinderen staan maar zelden op zichzelf. Maar houden veel vaker verband met problemen van ouders. De weerbaarheid van ouders is een belangrijk onderwerp om problemen te voorkomen of probleemoplossend vermogen te hebben. Hierbij zijn bijvoorbeeld opvoedvaardigheden maar ook het hebben van een netwerk van belang.

13. Uit Leeftijdsgroepen - Stress - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)

14. Uit: Leeftijdsgroepen - Eenzaamheid - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)

15. Uit: Leeftijdsgroepen - Eenzaamheid - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)

De weerbaarheid van gezinnen binnen Oegstgeest ligt op 87%.¹⁶ Dit is lager dan het regionale gemiddelde. Als jongeren voldoende weerbaar zijn kunnen ze op een passende manier opkomen voor zichzelf. Waarbij gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen belangrijke factoren zijn. Meisjes zijn vaker onvoldoende weerbaar dan jongens. Wanneer ouders moeite hebben met financieel rondkomen, heeft dit negatieve invloed op de weerbaarheid van de jongeren of het kind. Dit kan met de huidige inflatie en de gevolgen van de corona crisis nog relevanter zijn. Ook relevant voor Oegstgeest is dat van de jongeren die bij anderen of op zichzelf wonen 19% onvoldoende weerbaar is. Van de jongeren die afwisselend bij moeder of vader wonen is dit 13%.¹⁷

6. Alcohol en drugs.

In Oegstgeest wordt door de jeugd niet vaker¹⁸, maar wel meer¹⁹ alcohol gedronken dan het landelijke gemiddelde. Volwassenen binnen Oegstgeest drinken wel vaker dan het landelijke gemiddelde. Daarnaast is de houding van ouders tegenover alcoholgebruik vaker positief of neutraal.²⁰ De aanname van ouders is over het algemeen: “laat ze het maar in mijn huis doen, want dan heb ik het onder controle”. De praktijk wijst uit dat deze aanname niet klopt. Jongeren met ouders

die alcoholgebruik gedogen of toelaten gebruiken meer alcohol dan jongeren waarvan de ouders dit begrenzen. Tot slot is nog relevant om te noemen dat jongeren die zich eenzaam voelen, vaker alcohol en andere genotsmiddelen gebruiken.²¹

De besproken cijfers zijn relevant voor het preventieakkoord omdat er binnen de drie actielijnen extra aandacht is gegeven aan deze onderwerpen. Oegstgeest is over het algemeen een welvarend dorp. Maar er zijn een aantal problemen die extra aandacht verdienen. Dit kan zijn omdat de problematiek hier groter is, of omdat de problematiek risico's met zich meebrengt die veel negatieve invloed hebben op het veilig opgroeien van het kind.

-
- 16. Uit: Leeftijdsgroepen - Weerbaar - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)
 - 17. Uit: Leeftijdsgroepen - Weerbaar - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)
 - 18. Uit: Leeftijdsgroepen - Alcohol drinken - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)
 - 19. Uit: Leeftijdsgroepen - Alcohol drinken - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)
 - 20. Uit: Leeftijdsgroepen - Mening ouders - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)
 - 21. Uit: Leeftijdsgroepen - Eenzaamheid - Oegstgeest (eengezonderhollandsmidden.nl)

**“IT TAKES A
VILLAGE TO RAISE
A CHILD.”**

4. WAT IS HET RESULTAAT?

Voor de drie actielijnen van het preventieakkoord jeugd is er gekozen om de focus te leggen op de onderwerpen: Sterke basis, vroegtijdige signalering en kundige professionals. Met elk onderwerp zijn eigen doelen. Natuurlijk willen we onze preventieve projecten zorgvuldig en goed afgewogen inzetten om de doelen te behalen.

Aan het eind van elke paragraaf wordt aangegeven op welke manier er aan de doelen gewerkt is.

Financiering

De gemeente Oegstgeest geeft jaarlijks ruim één miljoen uit aan ondersteuning bij het gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien van jeugdigen.

Er wordt geïnvesteerd in:

- Opvoeden en opgroeien € 862.000 (o.a. Jeugd-gezondheidszorg, Rijksvaccinatieprogramma en Kind- en Jongerenwerk)
- Ontwikkeling € 225.000 (o.a. Vroegtijdige en Voorschoolse Educatie, Taalondersteuning en Preventieve logopedie)

- Specifieke doelgroepen € 66.000 (o.a. regelingen voor jeugdigen in minimagezinnen)
- Veiligheid € 21.000 (o.a. Jeugd Preventie Team, HALT-voorlichtingen)

Vanaf 2019 investeert de gemeente Oegstgeest jaarlijks €50.000 extra in preventie. Deze financiële middelen, aangevuld met beschikbare middelen vanuit het reguliere budget, worden ingezet voor de acties en projecten zoals beschreven in deze evaluatie.

4.1 STERKE BASIS

Het is wat cliché: 'it takes a village to raise a child'. Er is een dorp voor nodig om een kind groot te brengen. Ouders staan niet alleen in de opvoeding van hun kinderen. Een sterk netwerk is belangrijk. Bijvoorbeeld om de eerdergenoemde risico's van eenzaamheid te voorkomen, zodat een kind leert hoe het sociale contacten moet aangaan maar ook om op terug te vallen als er problemen zijn.²²

De afgelopen vier jaar is het ons doel geweest om ouders te verstevigen in hun rol als opvoeder. Zodat ouders zo veel mogelijk in staat zijn om hun kinderen op te voeden, met steun van hun netwerk. Ouders, familie, vrienden, medewerkers op het kinderdagverblijf en op school zijn belangrijke

personen in het netwerk van het kind. Maar ook onderdeel van een sterke basis is laagdrempelige hulpverlening en ondersteuning waar ouders terecht kunnen met vragen, of wanneer het echt even niet meer gaat.

Binnen Oegstgeest gebeurt er veel om de basis van gezinnen te versterken. Zo worden er vanuit verschillende instanties trainingen online en op locatie gegeven over ouderschap, opgroeien en specifieke doelgroepen zoals kinderen met ADHD en hechtingsproblemen. Daarnaast worden er consulten aangeboden vanuit het consultatiebureau. Dit begint al bij het prenataal huisbezoek voor kwetsbare gezinnen. Tot slot is er de ondersteuning vanuit bijvoorbeeld het Jeugdteam, Sterk Ouderschap, Jongerenwerk (Gro-Up) en Okidoo. In dit hoofdstuk worden de projecten waarin gewerkt is aan een sterke basis voor gezinnen toegelicht.

22. Uit: Sterke netwerken rond kwetsbare jongeren | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

Ouders Inc.

Eén van de thema's waar vanuit het Preventie-akkoord op wordt ingezet is stevig ouderschap en een sterke partnerrelatie. Wanneer ouders goed in hun vel zitten, zich competent voelen in hun rol als opvoeder en een goede partnerrelatie ervaren heeft dat een positief effect op kinderen. Bekend is dat veel ouders na de geboorte van een eerste kind een dip in de relatie ervaren. Het gaat hierbij met name om de gevolgen van de uitdagingen die het samenwerken in de opvoeding en verzorging van kinderen met zich meebrengen. Deze relatie-dip hoeft niet problematisch te zijn. Belangrijk is wel dat men beschikt over de juiste vaardigheden om dit weer om te kunnen buigen. Door aanstaande ouders beter voor te bereiden op het ouderschap en de uitdagingen die dit met zich meebrengt kunnen problemen voorkomen worden.

Sinds mei 2020 krijgen alle aanstaande en jonge ouders het programma OudersInc. aangeboden. De eerste periode rondom nieuw ouderschap kan een turbulente periode zijn waarbij ouders vaak een dip in hun relatie ervaren. OudersInc. is een online programma dat ouders aan de hand van 11 'afleveringen' helpt bij de transitie naar het ouderschap. Het doel is onderlinge communicatie en samenwerking tussen de partners. Afleveringen

bestaan uit een deel theorie en een deel praktijk aan de hand van opdrachten. De verloskundigen-praktijk Oegstgeest biedt in samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg deze cursus aan. De gemeente financiert de cursus.

De gemeente Oegstgeest heeft in mei 2020 150 cursussen ingekocht. Deze liepen tot april 2022. In de periode mei t/m december 2020 hebben 61 Oegstgeester ouderstellen zich voor het programma aangemeld. Ter referentie: in diezelfde periode zijn in Oegstgeest 169 kinderen geboren, waarvan 65 eerste kinderen. Omdat in april 2022 nog niet alle 150 cursussen verbruikt waren is het project verlengt tot eind 2022. Uiteindelijk zijn er 148 cursussen verbruikt.

Uit evaluaties blijkt dat ouders tevreden zijn over het programma. Ouders waarderen het programma gemiddeld met een 8. Afleveringen over slaapgebrek, intimiteit en ontspanning waren het meest bekeken.

Weerbaarheidstrainingen

Weerbaarheid en veerkracht is niet alleen bij ouders belangrijk, maar ook bij jeugdigen zelf. Om jeugdigen een sterke basis te bieden, zetten we in op weerbaarheid en veerkracht. Basisscholen en de

GGD werken samen om weerbaarheidstrainingen aan leerlingen in de bovenbouw aan te bieden. De ervaringen met de weerbaarheidstrainingen zijn positief en de beoordelingen door leerlingen, ouders (die worden betrokken door middel van een oudermodule) en het onderwijs zijn dan ook goed. Het aantal trainingen dat kan worden ingezet is per 2020 vergroot van 6 naar 9 trainingen. En in 2022 zelfs uitgebreid tot 13 trainingen. Hierdoor hebben alle basisscholen de mogelijkheid de training aan te bieden en wordt het bereik van leerlingen vergroot. Zo werken we toe naar een situatie waarbij alle Oegstgeester kinderen een weerbaarheids-training hebben gevolgd.

De trainingen zijn zelfs in de corona periode zo veel mogelijk doorgegaan. Zo hebben in 2020 7 trainingen plaatsgevonden (i.p.v. de beoogde 9) waaraan 196 leerlingen hebben deelgenomen. De gebruikelijke face-to-face ouderbijeenkomst is in dat jaar omgezet naar een ouderfilm, die alle ouders digitaal hebben kunnen volgen.

Steunouders/Buurtgezinnen

Zoals eerder genoemd is het netwerk van ouders een belangrijke factor in veerkracht en probleemoplossend vermogen. Sinds 2022 is in samenwerking met Kwadraad het project Steunouders

gestart. Vooral voor kwetsbare gezinnen is het opbouwen van een netwerk een ingewikkelde factor. Vaak is er sprake van een minimaal netwerk of is het netwerk dat beschikbaar is ingewikkeld door verstoorde of gebroken relaties.

Een project als Steunouders voorziet in de behoefte van kwetsbare gezinnen om wat verlicht te worden in zorgtaken doordat zij door de steunouders een of twee dagdelen per week ondersteund worden. Ook kan het kind tijd doorbrengen in een ontspannen omgeving.

Okidoo

Zoals de bestuurders van Okidoo aangeven laat het doel van Okidoo zich samenvatten door: Het vergroten van kansen voor kinderen, die niet het geluk hebben dat hun ouders en grootouders allerlei activiteiten ondernemen die hun ontwikkeling stimuleren”. Door middel van een creatief educatief programma wordt er binnen Okidoo gewerkt aan een stevige basis voor de kinderen. Zo doen zij sport en spel, maar ook bijvoorbeeld natuuractiviteiten, een museumbezoek of een EHBO Cursus. Daarnaast heeft Okidoo een belangrijke signaleringsfunctie. Omdat zij de kinderen wekelijks zien buiten school en contact onderhouden met de ouders.

Okidoo is in 2021 gestart met 9 deelnemers. Inmiddels draait Okidoo met 17 deelnemers. Om de kwaliteit van hun programma te waarborgen hebben zij de hulp ingeschakeld van JES Rijnland. Daarnaast hebben zij in samenwerking met dorpskracht een sterke vrijwilligerspoule van 7 personen.

Chillkracht

Chillkracht is een cursus die Rivierduinen in Samenwerking met het Jeugdteam heeft ontwikkeld. Dit op verzoek van de gemeente Oegstgeest.

Het doel van de cursus is om prestatiedruk bij jongeren te verminderen. De cursus is ontwikkeld naar aanleiding van signalen vanuit professionals dat de druk bij ouders en kinderen vaak hoog ligt. Dit heeft gevolgen voor de mentale gezondheid. De afgelopen vier jaar laten verschillende onderzoeken zien dat jongeren binnen Oegstgeest gemiddeld vaker stress ervaren. Zij scoren hoger op bijvoorbeeld 'slecht slapen' en 'vermoeidheid'. De druk die kinderen ervaren en de hoeveelheid aan dingen die 'moeten' lijken een rol te spelen bij de ontwikkeling van deze klachten.

In 2019 zijn vanuit een samenwerking tussen basisscholen, de GGD en het Centrum voor Jeugd en Gezin, twee ouderavonden ontwikkeld onder de titel 'De Overstap'. Als eerste om ouders inzicht te geven in de ontwikkeling van kinderen op schoolse vaardigheden en op sociaal emotioneel gebied. Daarnaast is het inzicht bieden in de mogelijkheden om kinderen positief te stimuleren in hun ontwikkeling in deze fases van belang.

Omdat er een niche bleek te zijn in het aanbod is er een nieuwe cursus ontwikkeld. Met als insteek om nog steviger in te zetten op gedachte- en gedragsverandering. Het programma is een aanvulling op de huidige weerbaarheidstrainingen die jaarlijks op

scholen in Oegstgeest gegeven worden en voorziet in de behoefte om dieper in te gaan op de onzekerheden van kinderen die prestatiedruk ervaren. Daarnaast worden ook ouders nauw betrokken door middel van een oudermodule. Belangrijk onderdeel van de training is de rol van ouders. Zo is er naast de vijf bijeenkomsten voor jongeren ook een bijeenkomst voor de ouders. Daarnaast wordt van ouders verwacht dat zij een actieve rol hebben in het leerproces van hun kind en dat zij deelnemen aan de laatste bijeenkomst.

*“Het ontmoeten van
anderen met soortgelijke
klachten werd als
helpend ervaren.”*

Voor de eerste pilot hebben 6 meiden uit groep 7 en 8 van verschillende basisscholen deelgenomen aan de cursus. Daarnaast zijn hun ouders betrokken bij de cursus. Er is niet specifiek geworven op meiden, maar de praktijk laat zien dat deze doelgroep meer last heeft van prestatiedruk.

De training werd gegeven in basisschool De Kring. Tijdens de laatste bijeenkomst presenteerden de kinderen aan hun ouders wat zij gedaan en geleerd hadden. Daarnaast maakten zij samen een plan voor de toekomst. Zowel de ouders als de kinderen reageerden positief op de cursus. Zo werd aangegeven dat ze met plezier de cursus bezochten en het een leuke wisselwerking tussen theorie en creatieve opdrachten was. Het ontmoeten van anderen met soortgelijke klachten werd als helpend ervaren.

Het product is na deze pilot-training verder vormgegeven. De cursus zal in 2023 ook uitgerold worden naar de gemeente Leiden.

Een Stevige Basis omvat een aantal componenten. Zo vinden we het belangrijk om te investeren in de veerkracht en de opvoedvaardigheden van ouders, zodat zij stevig in hun ouderrol staan. We willen graag dat ouders de eerste zijn waar het kind terecht kan. Ook als er problemen spelen binnen het gezin. We willen graag een village, of netwerk, dat om het gezin heen staat. Verschillende personen binnen het netwerk kunnen verschillende rollen of behoeften vervullen. Een belangrijk onderdeel is dat het vindbaar is als de problemen binnen het gezin groter worden en

wat moeilijker te hanteren. Wanneer een gezin er zelf niet uit lijkt te komen is het soms belangrijk om een professional in te schakelen.

Dit doen we graag zo vroeg mogelijk om te voorkomen dat problemen erger worden.

4.2 VROEGTIJDIGE SIGNALERING

Het opvoeden van kinderen is een belangrijke, maar geen makkelijke taak. In ieder gezin is wel eens ruzie of zijn er wel eens problemen. In eerste instantie is het belangrijk dat het kind bij zijn ouders, of andere personen in zijn directe omgeving terecht kan. Ouders kunnen hun zorgen delen met anderen ouders of familie.

Er is een spanningsveld tussen het gebruik maken van het zelf oplossend vermogen van gezinnen en het vroeg signaleren van problemen. Aan de ene kant willen we graag dat ouders de oplossing in het netwerk zoeken. Aan de andere kant willen we zo vroeg mogelijk bij problemen betrokken zijn om erger te voorkomen. Een veelgebruikte vuistregel is: Zo veel en zwaar als nodig is. Passende hulp is immers de meest efficiënte hulp. Belangrijk onderdeel van vroeg signalering is dat professionals samenwerken. Elkaar weten te vinden en weten welke informatie zij mogen overdragen.

In de gemeente Oegstgeest is de afgelopen vier jaar op verschillende manieren gewerkt aan vroeger signalering van problemen binnen gezinnen. Zo zijn er binnen en buiten het CJG activiteiten georganiseerd zodat professionals elkaar ontmoeten en leren kennen. Het prenataal huisbezoek wordt ingezet om zo vroeg mogelijk bij gezinnen problemen te kunnen signaleren en door te verwijzen naar de juiste hulpverlening. De eerste 1000 dagen vanaf de conceptie zijn immers het fundament waarop het kind de rest van zijn leven bouwt. De GGD licht op verschillende manieren voor over een gezonde leefstijl. Het SKO werkt aan een pilot voor overdracht tussen de kinderopvang en het onderwijs.

Campagne over opvoed- en opgroethema's

Voor de start van het Preventieakkoord Jeugd werd er in Oegstgeest al veel gedaan rondom opvoed en opgroethema's. Bijvoorbeeld de cursussen, trainingen en informatieavonden die via het Centrum voor Jeugd en Gezin worden aangeboden, het preventieve aanbod van verschillende partijen als Rivierduinen, de GGZ, het jeugdteam en Gro-up (voorheen stichting Jeugd en Jongerenwerk). Tijdens de evaluatiebijeenkomst noemen zij de volgende voorbeelden: Brusjes groep, Kopp KVO groep, Piep zei de muis, mijn baby en ik en tripple p positief opvoeden.

Belangrijk is dat het bestaande aanbod goed wordt gecommuniceerd en dat bewoners en professionals van de gemeente Oegstgeest op de hoogte zijn van het bestaande preventieve aanbod. Daarbij is het belangrijk dat het aanbod aanvullend is op het bestaande aanbod. Dit houdt in dat we zoeken naar wat er nog nodig is binnen Oegstgeest en daar de investeringen doen.

Zowel professionals als ouders moeten weten waar zij terecht kunnen. Communicatie van het akkoord gaat via verschillende wegen. Zo staat er informatie op de website van het CJG en de online projectpagina op de website van de gemeente Oegstgeest. Er worden soms artikelen gepubliceerd op de facebook pagina van de gemeente Oegstgeest of in de (themapagina van) de Oegstgeester Courant.

Betrokkenen zijn door middel van nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. In de nieuwsbrieven is informatie over de voortgang van het Preventieakkoord en over nieuwe aanpakken gedeeld. Daarnaast vormt het uitlichten van het bestaande aanbod een belangrijk onderdeel van de nieuwsbrieven. Hiermee wordt de kennis over de mogelijkheden in Oegstgeest - één van de aandachtspunten van het akkoord - vergroot.

Blijvende betrokkenheid bij het Preventieakkoord vormt een belangrijk aandachtspunt. Bij de evaluatie bijeenkomst bleek dat professionals veel waarde hechten aan netwerkbijeenkomsten. Een gezicht bij een organisatie blijkt wederom belangrijk om vroegsignalering en daarmee passende samenwerking/doorverwijzing te doen.

In de evaluatie van 2020 wordt genoemd dat het risico bestaat dat de grote lijn van het Preventieakkoord buiten beeld raakt. De coronacrisis heeft hierin extra uitdagingen opgeworpen. Dit omdat mensen elkaar toch niet zo nauw leren kennen wanneer zij elkaar via beeld zien. Goede communicatie en inzet op de betrokkenheid van partijen zijn daarom nog steeds van belang, zeker nu de halfjaarlijkse 'projectbijeenkomsten' geen doorgang hebben kunnen vinden. Eind 2020 is om deze reden en om betrokkenen te bedanken voor hun inzet – in samenwerking met het Sportakkoord en het project Samen tegen eenzaamheid – een webinar Omdenken georganiseerd. Dergelijke initiatieven vergroten het bewustzijn en worden gewaardeerd door de betrokkenen.

18 maanden huisbezoek

Een jaar later dan gepland is gestart met de eerste consulten van het 18 maanden huisbezoek.

Dit is een extra huisbezoek om vroeg bij beginnende problemen te zijn. Rond de 18 maanden gebeurt er veel in het leven van een peuter. De ontwikkeling van de autonomie van het kind gaat nu echt beginnen. De rol van ouders verandert van verzorgen naar steeds meer opvoeden.

Onderzoeksresultaten van het 18 maanden huisbezoek laten een positief beeld zien. Verpleegkundigen van de JGZ ervaren dat ouders met kinderen rond 18 maanden veel

vragen hebben. Aan de hand van de GIZ (Gezamenlijke Inschatting Zorgbehoeften) brengen ouders samen met de jeugdverpleegkundige de situatie van het gezin en kind in beeld, o.a. op het gebied van lichamelijke en sociaal-emotionele ontwikkeling, het sociaal netwerk, de opvoeding en de financiën. Eventuele vragen kunnen snel worden beantwoord en bij een eventuele zorgbehoefte kan snel en laagdrempelig de juiste ondersteuning worden ingezet.

POH-jeugd

In het actieprogramma stond het doel omschreven om een POH Jeugd in te zetten in Oegstgeest. Doel van de inzet van de POH Jeugd is om de toegang tot jeugdhulp vanuit huisartsen te versterken waardoor jeugdigen met opvoed- en opgroeiproblematiek sneller en dichterbij huis geholpen kunnen worden. De POH Jeugd biedt laagdrempelig hulp en onderzoekt wat er voor het kind verder nog nodig is.

De inzet van een POH Jeugd bood wat uitdaging in Oegstgeest. In maart 2020 werd vanuit het Jeugd- en Gezinsteam de POH Jeugd ingezet. De coronapandemie, de daaruit voortvloeiende maatregelen en de afname in huisartsbezoek door inwoners hebben veel impact gehad op de start van de POH-jeugd en het aantal aanmeldingen. Vanaf eind september 2020 was de POH jeugd werkzaam in alle praktijken in Oegstgeest.

Een veel voorkomend thema bij de jeugdigen die zich aanmelden bij de POH Jeugd is 'angst'. Het doel in het contact met de kinderen is om zichzelf te kunnen uiten of nader te onderzoeken of er mogelijk meer ten grondslag ligt aan de angsten. Er wordt dan samen met het kind gekeken naar waar de behoefte ligt. In een thema als angst is het

allereerst belangrijk om angst te normaliseren. Samen met de jeugdige vergroot de POH Jeugd de regie op de problematiek, oplossingsvermogen, autonomie en zelfvertrouwen.

De inzet van de POH Jeugd is belangrijk. Juist door de brede blik kunnen problemen beter in beeld worden gebracht. Hierdoor kan zij tijdig naar de juiste persoon doorverwijzen en de juiste organisaties aan elkaar verbinden. Doorverwijzingen gaan bijvoorbeeld naar het Jeugdteam en basis of gespecialiseerde GGZ. Gemiddeld zijn er meer dan 100 aanmeldingen per jaar in de gemeente Oegstgeest. Ongeveer 75% kan geholpen worden door de POH Jeugd. Dit gebeurt over het algemeen in gemiddeld 7 sessies.

De evaluatie rondom de pilot laat zien dat er weliswaar nog geen kostenbesparende effecten zichtbaar zijn, maar het blijkt wel dat kinderen sneller op de juiste plek de juiste zorg kunnen krijgen. In de opdracht aan de jeugdteams Leidse regio is opgenomen dat de effecten van de inzet van de POH-jeugd inzichtelijk worden gemaakt.

Ondersteuning bij echtscheiding

In de gemeente Oegstgeest willen we graag dat preventie voor ouders en kinderen in echt-

scheidingssituaties wordt versterkt, o.a. door (vroege) communicatie over mogelijkheden en onmogelijkheden en door een passend aanbod voor jonge kinderen te bieden. In het voorjaar is de cursus 'Een Rugzak Vol' aangeboden aan alle professionals die in Oegstgeest met kinderen werken. Tijdens deze cursus leren zij om in gesprek te gaan met kinderen en hun ouders die te maken hebben met scheidingsproblematiek. Dit om vroegsignalering te bevorderen. Zodat gezinnen wanneer nodig de juiste hulp krijgen en complexe problemen voorkomen worden. Per organisatie is een informatietas meegegeven na de training. De tas bevat materialen om na de training mee aan de slag te gaan zoals boeken en spellen. De training is bezocht door 12 deelnemers. De deelnemers waren erg enthousiast over de training.

Aanpak eenzaamheid

Eenzaamheid onder jongeren is een actueler onderwerp dan ooit. Dit omdat het risico op (ernstige) eenzaamheid landelijk is gestegen onder jongeren als gevolg van de coronamaatregelen. Zoals eerder in de cijfers aangegeven is eenzaamheid binnen Oegstgeest minder prevalent dan bij de rest van de regio. Maar alsnog een belangrijk onderwerp.

In 2021 is gewerkt aan een plan van aanpak op vroegsignalering, onder andere vanuit een samenwerking tussen de gemeente en Gro-Up (voorheen Stichting Jeugd en Jongerenwerk). Als gevolg hiervan is gestart met het project JoinUs. Met als doel om eenzame jongeren te ondersteunen bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden en “mindset” en op die manier gevoelens van eenzaamheid te verminderen. In 2022 draaide de groep met vijf deelnemers. In samenwerking met Join Us en Gro-Up is onderzocht wat de oorzaak was van de lage opkomst. Dit bleek vooral te liggen bij het feit dat Oegstgeest een kleinere gemeente is, maar ook omdat de doelgroep wat moeilijk te bereiken is. Daarom is besloten dat de samenwerking met Join Us zal stoppen. De investering was alsnog heel waardevol omdat Gro-Up verder gaat met de jongeren die op dat moment deelnamen aan de eenzaamheid bijeenkomsten. Daarnaast hebben zij veel kennis opgedaan die zij zullen meenemen in het werken met jongeren en eenzaamheid.

Om samen met professionals meer zicht te krijgen op de problematiek van eenzaamheid in Oegstgeest is er vanuit de gemeente een werkatelier georganiseerd. Doel van de bijeenkomst was om ondertekenaars van het Preventieakkoord Jeugd

in de actie-stand te zetten. Hen te stimuleren een aanbod te ontwikkelen of uit te breiden en om samenwerking aan te gaan met andere partijen.

Aanpak alcohol 0-100 jaar

In het Nationaal preventieakkoord wordt gestreefd naar een daling van overmatig alcoholgebruik van 8,9% naar 5%. Daarnaast bij zwangere vrouwen die drinken een daling van 8,9% naar 4% en jongeren die alcohol hebben gebruikt voor hun 18e een daling van 45% naar 25%. Ook zouden alle kinderen moeten opgroeien zonder contact met rokers en rook en zijn er geen kinderen en zwangeren die roken. Het alcoholgebruik van jongeren in Oegstgeest ligt lager dan het regionale cijfer. Tegelijkertijd drinken jongeren meer dan jongeren elders in de regio. Daarbij komt kijken dat de landelijke trend is dat jongeren door de coronamaatregelen meer alcohol zijn gaan gebruiken. Het terugdringen van alcoholgebruik vormt een belangrijke pijler binnen het preventieakkoord.

In 2022 zijn we gestart met een lokale coalitie roken/alcohol met als insteek het voorkomen/verminderen van alcohol en middelengebruik. Met de coalitie geeft de gemeente Oegstgeest lokaal uitvoering aan deze doelstelling in het Nationaal Preventie Akkoord.

De GGD en de Brijder stichting zijn belangrijke partijen in het vormen van de coalitie. Opvallende signalering vanuit deze bijeenkomsten zijn bijvoorbeeld dat Jongeren vooral in de thuisomgeving alcohol mogen drinken, dat ouders in Oegstgeest veel gedogen, mogelijk ook onder druk van andere ouders waar het wel/ook mag, ouders lijken alcoholgebruik minder erg te vinden dan overig middelengebruik.

Het lijkt goed om op jonge leeftijd te beginnen met voorlichting, hoewel deze voorlichting wel aangepast moet worden op de leeftijd en het niveau van het kind.

Net als bij andere projecten geldt hier dat er al veel gebeurt op het gebied van alcohol en drugs signalering en preventie binnen Oegstgeest door bestaande organisaties.

- Zo heeft Gro-Up gesprekken met jongeren op straat. Er wordt gesignaleerd dat deze jongeren regelmatig blowen met elkaar. Ze komen bij elkaar en zien het blowen als een tijdverdrijf. Omdat het sociale en het gebruik van marihuana voor deze jongeren bijna onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is het voor hen lastig om een alternatief te

kiezen. Insteek vanuit Gro-Up is aansluiting vinden bij deze jongeren. Daarna kunnen zij met hen in gesprek gaan over alcohol en middelengebruik.

- De Brijder is altijd betrokken bij jongeren als er sprake is van Alcoholintoxicatie. Zij voeren het gesprek met de jeugdige en hun ouders. De Brijder biedt verschillende cursussen en webinars voor ouders en kinderen waarin zij

advies geven rondom middelengebruik. Daarnaast organiseren zij de KOPP/KVO groepen voor kinderen van verslaafde ouders.

Voor komende jaren is afgesproken dat er meer gecommuniceerd wordt door de gemeente, de Brijder, Gro-Up en de GGD. Er komt een overzicht/jaarkalender van de landelijke campagnes tegen alcohol en middelengebruik. Zo kan er onderzocht worden welke campagnes het meest

rendement hebben en kunnen er keuzes gemaakt worden bij welke campagnes wel en niet wordt aangesloten. De coalitie zal eens per half jaar bij elkaar komen.

Leerlingvolgsysteem Hart & Ziel

De Hofdijckschool heeft meegedaan met de pilot Hart en Ziel. Dit is een leerlingvolgsysteem dat een sterke verbinding legt tussen onderwijs en zorg. De GGD Amsterdam heeft Hart & Ziel ontwikkeld voor het basisonderwijs als instrument om het welbevinden en de sociale veiligheid op scholen te kunnen monitoren. Alle scholen werken met een systeem waarin zij kunnen bijhouden hoe het gaat met de individuele leerlingen in de klas, maar ook hoe het gaat met de groepsdynamiek. Hart & Ziel is een programma waarin algemeen welbevinden en veiligheid een plek hebben en van waaruit op individueel en collectief niveau vervolgenterventies kunnen worden ingezet. Doel was om in 2022 te onderzoeken of Hart en Ziel uitgerold kon worden naar andere scholen binnen Oegstgeest. Omdat er veel scholen waren die aangaven dat zij geen meerwaarde zagen in een nieuw systeem, maar wel in de nadruk op welbevinden in het onderwijs, wordt dit vanuit de GGD meegenomen in gesprekken met andere scholen binnen Oegst-

geest. Zodat problemen bij kinderen vroegtijdig gesignaleerd worden.

Landelijk programma Kansrijke Start

De eerste 1000 dagen van een kind zijn het fundament waarop de rest van het leven wordt gebouwd. Deze dagen beginnen niet bij de geboorte, maar bij de conceptie. Omdat dit zo belangrijk is, loopt vanuit het ministerie van VWS al een aantal jaren het landelijke actieprogramma Kansrijke start. Kansrijke start is een programma gericht op een optimale start voor de eerste 1000 dagen van een mensenleven. Kansrijke Start is gericht op drie verschillende levensfasen. Namelijk voor de zwangerschap, tijdens de zwangerschap en na de geboorte. Goede geboortezorg is een belangrijk onderdeel van het programma.

De gemeente Oegstgeest heeft een aantal programma's die onderdeel zijn van kansrijke start die goed lopen.

- Ouders Inc. onder het programma van Kansrijke start.
- Sinds 2021 neemt Oegstgeest deel aan het programma Nu Niet Zwanger. Dat professionals toerust met middelen en gesprekstechnieken om kwetsbare ouders te begeleiden in een bewuste keuze voor zwangerschap op het juiste moment. Een ongewenste zwangerschap wordt hierdoor voorkomen.

- Per 1 juli 2022 is het prenataal huisbezoek een vast onderdeel van Kansrijke start. Het doel hiervan is dat (aanstaande) ouders ook in (psycho)sociaal-maatschappelijk opzicht worden ondersteund.
- Tot slot is laagdrempelige opvoedondersteuning een pijler voor Kansrijke start. Dit wordt in de gemeente Oegstgeest doorlopend geboden. Zo kunnen ouders in het Centrum van Jeugd en Gezin terecht bij verschillende partijen voor opvoedondersteuning. Bijvoorbeeld de Jeugdgezondheidszorg, stevig ouderschap, het Jeugdteam, Gro-Up en de pedagoog van kwadraad.

Omdat de gemeente nog niet was aangemeld bij Kansrijke start is er eind 2022 een stimuleringsprogramma gestart bij Pharos. Pharos ondersteunt de gemeente Oegstgeest bij het bouwen dan wel versterken van lokale coalities voor de zorg en ondersteuning rond de eerste 1000 dagen van een kind. Het gaat hierbij om samenwerkingen tussen het medische en het sociale domein. Daarnaast is er een inventarisatie geweest met de verloskundigenpraktijk over de opstart van een werkgroep Kansrijke start binnen Oegstgeest. En is er een regionale werkgroep Kansrijke start gestart op initiatief van de gemeente Oegstgeest.

Vroegtijdige signalering is onze belangrijkste pijler als het gaat om preventief jeugdbeleid. Vandaar dat we ook veel investeren in deze projecten. We vinden het belangrijk dat jeugdigen en ouders met vragen zo vroeg mogelijk, laagdrempelig en preventief worden ondersteund. Dit doen we met projecten zoals 18 maanden huisbezoek. Kansrijke start en leerlingvolgsysteem Hart en Ziel. Hiermee creëren we een preventief aanbod dat past bij de behoeften van ouder en jeugdigen in Oegstgeest.

4.3 KUNDIGE PROFESSIONALS.

Ontmoeting tussen partijen vormt een belangrijke pijler als het gaat om het delen van informatie. Daarnaast draagt ontmoeting en uitwisseling over inhoud en het aanbod bij aan samenwerking. Ontmoetingen en samenwerking tussen betrokkenen vanuit diverse disciplines hebben plaatsgevonden tijdens diverse themagerichte en inhoudelijke overleggen en werkgroepen.

De afgelopen vier jaar zijn professionals en ouders op creatieve wijze omgegaan met het blijven creëren van mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en te inspireren. Naast het nieuwe aanbod voor ouders en jeugd is er in het afgelopen jaren veel gedaan om samenwerking en deskundigheid te verstevigen, zowel op processen (randvoorwaarden) als op inhoud.

Een mooie ontwikkeling is de sociale kaart die de sociaal makelaar vanuit het Sociaal Team Oegstgeest en het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft ontwikkeld. Op deze kaart is al het vrij toegankelijke aanbod verzameld, waarmee het een belangrijk overzicht biedt voor zowel professionals als inwoners.

Werkgroep 'Ontwikkelingsvoorsprongen'

Begin 2019 is vanuit de gemeente Oegstgeest de multidisciplinaire werkgroep ontwikkelingsvoorsprong opgezet. De begeleiding en ondersteuning van jeugdigen met een ontwikkelingsvoorsprong (en hun ouders) is één van de inhoudelijke thema's die bij de startbijeenkomst van het Preventieakkoord in 2018 werd genoemd. Door de betrokkenen, o.a. professionals vanuit het onderwijs, kinderopvang en het Centrum voor Jeugd en Gezin, is geïnventariseerd wat nodig is in

Oegstgeest om de juiste ondersteuning te kunnen bieden; op het gebied van deskundigheid, vroegsignalering, samenwerking en het ondersteuningsaanbod. Vanuit de Oegstgeester werkgroep is er samengewerkt met het regionale project 'Begaafde leerlingen' (ingezet met subsidie van OC&W). Zo hebben in 2020 diverse Oegstgeester professionals deelgenomen aan trainingen die vanuit het project Begaafde leerlingen zijn aangeboden. Daarnaast is een regionale sociale kaart opgeleverd en is er hard gewerkt aan de ontwikkeling en uitvoering van ondersteuningsaanbod voor jeugd en ouders. In 2021 is de werkgroep voortgezet in een kleinere 'kring'. De aanpak en borging binnen het onderwijs vormen een belangrijk aandachtspunt.

Scholingsprogramma jeugdpreventie

Vanuit het Preventieakkoord Jeugd bieden we scholing aan voor (jeugd)professionals in Oegstgeest, waardoor gedeelde kennis en visie en goede samenwerking wordt gestimuleerd.

Binnen het scholingsprogramma worden - aan de hand van inhoudelijke thema's - bijeenkomsten en trainingen georganiseerd voor betrokkenen vanuit diverse achtergronden. Zo wordt gezamenlijke kennis en visie bevorderd en tegelijkertijd onder-

linge ontmoeting en uitwisseling gestimuleerd. Voor 2022 is de training 'Een Rugzak Vol' aangeboden aan alle professionals van Oegstgeest die met kinderen van gescheiden ouders werken. In deze training leren professionals om in gesprek te gaan met kinderen en hun ouders die te maken hebben met scheidingsproblematiek. Beoogde deelnemers zijn professionals uit het onderwijs en kinderopvang/bsi.

We willen graag de juiste professional op de juiste plaats hebben. Ook hier geldt weer: de meest effectieve hulp is passende hulp. Daarom is het van belang dat jeugdigen en ouders hulp ontvangen vanuit een integrale samenwerking tussen professionals. Zij weten naar de juiste plek door te verwijzen en hebben de juiste tools om het gesprek met ouders aan te gaan. We hebben geïnvesteerd in projecten als een scholingsprogramma en een kenniskring voor hoogbegaafdheid. Maar vooral ook in activiteiten om binnen en buiten het CJG zichtbaar en vindbaar te zijn. Voor professionals maar vooral natuurlijk voor gezinnen.

**“HET IS BELANGRIJK
DAT HET KIND
ZICH VEILIG
EN GEZOND KAN
ONTWIKKELEN.”**

5. SLOTWOORD

De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd om jeugdigen binnen Oegstgeest veilig en gezond te laten opgroeien. De eerste en belangrijkste plaats is hierin natuurlijk weggelegd voor ouders. Door hen ondersteuning te bieden op verschillende niveaus, investeren we in een sterke basis voor gezinnen. We vinden het belangrijk dat ouders tijdens de zwangerschap al informatie krijgen om hun kind een optimale toekomst te bieden. Daarom investeren we in hun kennis en voorbereiding op het ouderschap. Daarnaast zorgen we in Oegstgeest dat problemen al vroeg gesignaleerd worden. Mogelijk al voor de geboorte van het kind.

De eerste 1000 dagen vanaf de conceptie is het fundament waarop het kind de rest van zijn leven zal bouwen. Het is belangrijk dat het kind zich in ieder geval veilig en gezond kan ontwikkelen. Het landelijke programma Kansrijke Start zet aan tot het bieden van een zo optimaal mogelijke start voor kinderen. Hierin is samenwerking in de geboortezorg noodzakelijk.

Problemen komen in ieder gezin voor. We willen graag dat het oplossingsvermogen van gezinnen met hun netwerk vergroot wordt. Daar hebben we dan ook in geïnvesteerd met verschillende programma's. Toch kan het zijn dat ouders er met hun netwerk niet uitkomen. Dan wordt er zo vroeg mogelijk een professional ingeschakeld die goed weet aan te sluiten op de behoeften van het gezin, en anders doorverwijst. Ook vinden we het belangrijk dat professionals elkaar weten te vinden en dat zij op de hoogte zijn van wat er speelt binnen Oegstgeest.

Daarnaast komen ook specifieke problemen bij het kind voor. Daarom investeren we in specifieke doelgroepen zoals kinderen die zich eenzaam voelen, kinderen van gescheiden ouders of kinderen die hoogbegaafd zijn.

Een speciaal woord is weggelegd voor iedereen in Oegstgeest die zich in de afgelopen jaren heeft ingezet om de jeugd van Oegstgeest een veilige en gezonde start te geven, en het op te vangen als het niet gaat. Het is een uitdagende tijd geweest. Maar ook een tijd waarin we veel geleerd hebben door alle creatieve oplossingen die zijn bedacht om toch te kunnen ondersteunen. Vanuit de gemeente Oegstgeest hiervoor een heel hartelijk dank!

We willen graag afsluiten met de wensen die professionals hebben uitgesproken tijdens de evaluatiebijeenkomst van het Preventieakkoord Jeugd. Dit is het evaluatieverslag van het eerste Preventieakkoord Jeugd. We zijn al hard aan het werk aan het nieuwe Preventieakkoord voor de jaren 2023 tot 2026.

“we investeren in specifieke doelgroepen, zoals kinderen die zich eenzaam voelen, kinderen van gescheiden ouders of kinderen die hoogbegaafd zijn.”

Tijdens de evaluatie bijeenkomst hebben we professionals gevraagd om op te schrijven wat zij zouden wensen voor de kinderen van Oegstgeest. Een onderwerp dat meerdere malen genoemd werd was welbevinden. Door middel van het vergroten van weerbaarheid, beter kunnen omgaan met stress, of het vergroten van sociale of ouderschapsvaardigheden wensen professionals dat het welbevinden van gezinnen binnen Oegstgeest groeit.

De vraag naar meer zicht op de sociale kaart voor jeugdhulpondersteuning is heel uitdrukkelijk gesteld. We kunnen alvast verklappen dat dit onderdeel wordt van het komende preventieakkoord.

Grote uitdaging voor het volgende preventieakkoord is: Hoe bouw je een gemeenschap? Ouders uit kwetsbare gezinnen hebben vaak weinig mensen om zich heen. Juist wanneer je je hoofd net boven water kunt houden is het ingewikkeld om een netwerk op te bouwen. Het is mijn persoonlijke ervaring als jeugdbeschermer dat het netwerk van kwetsbare gezinnen niet altijd helpend is. Zeker als er sprake is van intergenerationele problematiek. Hoe gaan deze gezinnen toch hun steun in het dorp vinden? En hoe kunnen we als gemeente investeren in het creëren van duurzame en veilige netwerken? Een uitdaging die we de komende vier jaar gaan beetpakken.

Hartelijke Groet,

Jisca Seyahtiri

seyahtiri@oegstgeest.nl

06 - 188 83 218

PREVENTIEAKKOORD
JEUGD
OEGSTGEEST